TAL OM STOFFERNE - DE UNGE TAGER DEM JO ALLIGEVEL

Unge skal gøres kompetente til at omgås de rusmidler, de alligevel bruger, på en så sikker måde som muligt. Et af midlerne er at legalisere hashrygning. STOF har interviewet Ib Hansen, den fynske veteran i ungebehandling.

AF MARIANNE BÆKBØL

I hvor høj grad Ib Hansens holdninger bliver betragtet som kontroversielle og markante har igennem årene været proportionalt afvekslende med de skiftende politiske og meningsdannende strømninger på misbrugsområdet. Men det er stensikkert, at ligesom de vækker begejstring mange steder, rejser der sig andetsteds stadigvæk modstand og harme, når han trækker holdningskaninerne op af hatten. Alligevel er han en efterspurgt oplægsholder og konsulent, selvom - eller måske fordi - hans tilgang til unge ikke har ændret sig undervejs i karrieren.

Se det i øjnene – unge tager stoffer

Da Ib Hansens bog 'Unge og rusmidler – brug eller misbrug' udkom i 2001, delte den vandene. Bogen udbredte et synspunkt, han selv havde haft i mange år. Nemlig, at det er vigtigt at erkende, at unge tager stoffer ligegyldigt og uafhængigt af, om vi som forældre eller samfund vil det eller ej.

Stofbrug er en del af mange unges selvstændiggørelsesproces. En af bogens pointer er derfor at have fokus på skadesreduktion. For at mindske risikoen for overdosering, indlæggelser, udpumpning og stofudløste psykoser er det vigtigt, at de unge udvikler 'rusmiddelkompetence'.

De unge var begejstrede, mens voksne anmeldere var noget mere ambivalente, tenderende til det afvisende, i deres modtagelse af bogen. Blandt fagfolk på misbrugsområdet var der stor forståelse, men både i andre faggrupper og blandt forældrene var der stor modstand over for rusmiddelkompetence-begrebet.

'Det kontroversielle var, at for at blive kompetent til noget, skal man prøve det, og mange mente, at det var at give grønt lys for unges stofbrug at komme med sådanne udmeldinger. En ung anmelder skrev, at denne bog vist ville blive noget bedre modtaget af de unge end af lærerne', siger Ib Hansen med glimt i øjet.

I kølvandet på bogudgivelsen blev forfatteren derfor ofte afkrævet forklaring og argumentation for sine hovedtanker bag filosofien. Nemlig, at vi i Danmark forebygger og kontrollerer alt det, vi kan. Vi har tillige omfattende rådgivnings- og behandlingssystemer, og alligevel er udbredelsen af rusmidler i ungegruppen stort set uændret over tid.

'Når de nu både ryger hash og drikker alkohol, hvad enten vi vil have det eller ej, må vi stirre det vilkår stift i øjnene og spørge os selv, hvad vi så kan gøre? Når vi også ved, at der er mange risici forbundet med brug af rusmidler, og vi gerne vil passe på vores unge, så må vi nærme os rusmidlerne på en anden måde for at komme til at tale med de unge om dem. Ikke tale til *dem om rusmidlerne, men* med *dem. Fra det perspektiv må man tale om rusmidlerne med de unge og se igennem fingre med, at der er en vis form for brug.'*

Legalisering er vejen

Ib Hansens holdning til legalisering af rusmidler hælder samme vej som hans pragmatiske indstilling til unges rusmiddelbrug, og den indstilling har derfor også bibragt ham mangen en god diskussion igennem årene. Han har været - og er stadig - en ivrig fortaler for legalisering af især hash, og igen er begrundelsen bundet op på erkendelser og erfaring.

Gang på gang har han oplevet, at forældre har stået nølende over for at dele egne nyttige hasherfaringer med deres børn. Andre har ikke følt, at de har kunnet hjælpe deres unge med hashproblemer, alene fordi

Stof

NARKOTIKARÅDETS BLAD NR. 14 MAJ 2001

2001

STOF nr. 14.#

'Jeg holdt mig for mig selv, for jeg ville ikke dele min hash med nogen. Helt egoistisk. Jeg kunne ikke holde ud at være, hvor der var mange mennesker. Hvis jeg gik i Føtex, kunne jeg pludselig få det sådan, at jeg måtte sætte varerne fra mig og bare gå - ud - væk. Jeg fik nok også en mindre depression. Om morgenen vågnede min krop, fordi den manglede hash. Jeg havde kolde hænder og fødder og svedte koldsved. Jeg var irritabel og blev hurtigt aggressiv, og det gjorde mig så gal, at jeg slog - aldrig på mennesker - men på ting. Jeg kunne ikke holde ud at have det sådan... Jeg har spærret mig selv inde i mange år på grund af hashen. Jeg har ikke turdet gå i byen eller til fester, og jeg har kun haft tre kærester. Jeg har siddet i min egen lille verden. Jeg ryger aldrig hash mere - jo, når jeg bliver gammel, for jeg kan godt lide det. Jeg bliver koncentreret om det, jeg laver og glemmer tid og sted'.

Hjernedødt at give hashen fri.
Af Karen Stoustrup.

TEMA: HASH

'De unge forstår godt mine budskaber om rusmiddelkompetence. Det er de voksne, lærere og forældre, der er bange for, at hvis vi taler om det, slipper vi det hele løs.'

det er et forbudt rusmiddel.

'For rigtig mange ville det være meget nemmere at tale med deres børn og unge om hash, hvis det var et legalt rusmiddel. En anden ting er, at når vi ser os om i verden til de lande, der har en mere liberal holdning end os, er der jo ikke flere, der ryger eller bliver misbrugere, efter at landene har liberaliseret, nærmest tværtimod. Det er også et faktum, at stofmisbrug ikke handler om stoffer, men om at bruge stofferne til at håndtere en virkelighed, der er svær på den ene eller anden måde, og det vilkår omgår man jo ikke ved kriminalisering.'

Ikke nok med, at en legalisering vil aftabuisere en række rusmiddelproblemer for både forældre og unge, Ib Hansen mener også, at der er andre indlysende grunde til at legalisere: Hvorfor skal skattefar ikke have glæde af indtægterne i stedet for kriminelle kredse, spørger han undrende sig selv?

'Der bliver tjent styrtende med penge på Christiania - af forbrydere. Når nu riget i disse krisetider fattes penge, hvorfor tager staten så ikke salget, beskatter det og lader os betale til statskassen i stedet for til de kriminelle? Det er da ikke til at forstå.'

Amtslige muligheder

Ib Hansen bygger blandt andet sine holdninger på erfaringer og oplevelser fra sin position som leder af først Ungeafdelingen i Odense og senere, da ungeområdet fik sit eget center, som centerleder for Ungeafdelingens samlede tilbud på Fyn. Herfra har han fulgt unge med misbrug og deres pårørende igennem de sidste 20 år.

Han husker især med glæde tilbage på tiden under amterne, fordi ungeafdelingerne dengang fik lov til at vokse i takt med, at behovet for rådgivning og behandling af unge steg markant.

'I starten havde vi interne diskussioner om, hvorvidt de unges brug nu også var misbrug/afhængighed. Men det var det, vi så. Det var tydeligt, at nogle var ude i noget, de ikke kunne styre selv, og at give dem en mulighed for at få hjælp var at anerkende dem. Gennem behandlingscentret var vi med til at sætte disse unge på dagsordnen.'

Det var tider med økonomisk mulighed for faglig opkvalificering og organisationsudvikling. Og dermed også mulighed for at skabe et kvalitetstilbud til unge, hvor de kunne lide at komme.

'Det har altid været mig magtpåliggende, at det, vi tilbød, var gennemsyret af respekt for den unge på alle niveauer. Fra den måde vi modtog dem på, til den måde vi indrettede behandlingssystemet, og den måde vi arbejdede med dem på. De metoder, vi brugte, skulle behandlerne være så velkvalificerede til at udføre som overhovedet muligt, ligesom vi skulle anlægge et helhedsperspektiv på den unge og ikke kun se isoleret på misbruget.'

Det skulle være sådan, at stofmisbruget var 'adgangsbilletten' til Ungeafdelingen, og selvom der så viste sig en lang række andre problemer, skulle den unge kunne forblive i afdelingen, selvom der også var brug for andre hjælpeindsatser. Denne tænkning var gældende for de fynske ungeafdelingers vedkommende frem til amternes nedlæggelse i 2007.

Fortiden tur/retur

Naturligt farvet af sin 'amtstid', vil nogen sige, når Ib Hansen fremfører sin klare opfattelse af, at der i årene 1996 og fremefter skete, om ikke en harmonisering af ungeområdet, så en generel større fokusering på det. Det medførte, at der blev skabt tilbud til unge, som i omfang og kvalitet var nogenlunde ensartede rundt

MARIANNE BÆKBØL
FREELANCEJOURNALIST
TIDLIGERE LEDER AF UNGEBEHANDLING

omkring i amterne. I stedet for en naturlig videreudvikling af disse tilbud er vi fra 2007 igen tilbage, hvor vi var, inden amterne dengang i 1996 tog over fra kommunerne.

'Amternes fokusering på de unge var god og er nu desværre efterhånden forsvundet igen mange steder. Det hele er via kommunernes overtagelse blevet diffuseret, og ungetilbuddene er mange steder sprængt til atomer. Ungebehandlingen er igen, for at sige det pænt, blevet meget varieret fra kommune til kommune – så man finder den fra nærmest ikke eksisterende til ret omfattende.'

Skal vi gøre noget?

På spørgsmålet, om det er regional overtagelse af området, der skal til for at genoprette dette fokus på de unge, rejser der sig nogle dilemmaer, der ikke findes nogen nemme løsninger på. På den ene side bør misbrugsområdet egentlig være centralt styret, mener Ib Hansen – altså regionalt. På den anden side er der brugt så meget energi på omstruktureringer efter kommunalreformen, som vil være spildt med endnu en omlægning af området. Samtidig er der også stadig meget potentiale i at få levendegjort kommunernes oprindelige vision om 'én dør ind' til alle kommunens tilbud. Den smukke vision, som ikke er realiseret endnu, har absolut stadig en opblomstring til gode de fleste steder. De enkelte kommuner skal benytte sig af, at de sidder med tværfaglige ledelsesgrupper, der nu ofte består af både misbrug, psykiatri og forsorg. Ifølge Ib Hansen skal der arbejdes både med organisationsudvikling og holdningsdannelse.

'Det skal udnyttes, at vi sidder samlet, hvor vi har muligheden for at klare tingene af på ledelsesplan, så der ikke er modsætninger dér. Nedenunder skal ligge en intention om virkelig at ville gøre området til én enhed. En intention, som på forskellig måde efterhånden skal filtrere sig ud til medarbejdere og institutioner.'

Nej, der findes ingen nemme løsninger på, hvordan misbrugsområdet skal varetages. Heller ikke, selvom man både har indsigt i og distance til området. Men principper og holdninger har man da lov at have, og de skal komme de unge til gode. Unge skal, lige gyldigt hvilken organisering af området de er udsat for, have lov at forsøge sig med rusmidler på et oplyst grundlag og skal ikke kriminaliseres på grund af deres eksperimenter, mener Ib Hansen. ■

I (Narkotikarådets) Stof nr. 16, december 2001 bragte vi en omtale af Ib Hansens bog 'Unge og rusmidler. Brug eller misbrug?' Bogen fortæller om rusmidlernes historie og udbredelse, hvordan man undgår ulykker, hvad de unge kan gøre hvis de oplever en alkoholforgiftning, overdosis eller misbrug og hvilke muligheder der er for rådgivning og behandling.

Bogens budskab om, at rusmidler er en del af ungdomslivet, var (også?) kontroversielt i 2001 og medførte en del debat. Man får et godt indblik i den varierede litteratur, der er skrevet om emnet, på U-turns hjemmeside: www.uturn.dk/content/dk/hvad_er_u-turn/litteratur .

U-turn er Københavns Kommunes tilbud til unge under 25 år, der ryger hash eller tager stoffer.